

Fem grupper och fem språk med extra skydd

Berättelse

I Sverige bor det många olika människor. Fem grupper kallas för nationella minoriteter. Det är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. Dessa grupper har bott länge i Sverige.

Varje grupp har ett eget språk. De fem språken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Dessa språk kallas nationella minoritetsspråk. De har ett särskilt skydd i lagen, utöver svenskan.

Det finns en lag om de nationella minoriteterna. Lagen kom år 2009. Den säger att grupperna har vissa rättigheter. De ska kunna behålla sitt språk och sin kultur.

I några kommuner finns det extra rättigheter. Där kan man använda finska, meänkieli eller samiska när man pratar med myndigheter. Man kan också få förskola och äldreomsorg på språket. Dessa områden kallas förvaltningsområden.

Samerna har en särskild ställning. De är också ett urfolk. Det betyder att de har bott i området mycket länge, innan dagens gränser fanns.

Två myndigheter hjälper språken att leva vidare. Den ena heter Isof. Den andra heter Sametinget. De arbetar med att människor ska kunna lära sig och använda språken.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
minoritet	en mindre grupp i ett land
nationell	som hör till hela landet
språk	det man pratar och skriver, till exempel svenska
skydd	hjälp så att något inte försvinner
lag	regler som alla i landet måste följa
rättighet	något man har rätt till enligt lagen
kultur	seder, mat, musik och vanor i en grupp
myndighet	ett kontor som hör till staten, till exempel Skatteverket
förskola	skola för små barn innan de börjar grundskolan
urfolk	ett folk som har bott i ett område mycket länge

Läsförståelsefrågor

1. Hur många nationella minoriteter har Sverige?
 1. Tre.
 2. Fem.
 3. Tio.
2. Vad är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska?
 1. Fem nationella minoritetsspråk.
 2. Fem städer i Sverige.
 3. Fem myndigheter.
3. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Lagen om de nationella minoriteterna kom år 2009.
 2. Samerna är också ett urfolk.
 3. Alla i Sverige talar ett minoritetsspråk.
4. I några kommuner har man extra rättigheter. Ge ett exempel på en sådan rättighet.
5. Vad gör myndigheterna Isof och Sametinget?

Facit

1. 1. Fem.
2. 1. Fem nationella minoritetsspråk.
3. 1. ja b) ja c) nej (det är vissa grupper, inte alla i Sverige)
4. Exempel på svar: Man kan använda finska, meänkieli eller samiska när man pratar med myndigheter, eller få förskola och äldreomsorg på språket.
5. Exempel på svar: De arbetar med att språken ska leva vidare, så att människor kan lära sig och använda dem.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Enkel faktatext som introducerar Sveriges fem nationella minoriteter och deras språk samt grunden i lagen från 2009. Tema: grannländer och omvärld, samt mångfald och rättigheter i Sverige. Ämnet är känsligt – håll samtalet på fakta och lag, undvik värderingar om grupperna. Låt gärna eleverna berätta om språk och minoriteter i sina egna länder och jämföra hur språk skyddas där.

Diskussionsfrågor

- Vilka språk talas i landet där du kommer ifrån? Finns det flera officiella språk?
- Varför kan det vara viktigt för en grupp att få behålla sitt språk, tror du?
- Känner du till någon minoritet i ditt hemland? Berätta kort.
- **Skriv (4 meningar):** Berätta om ett språk som är viktigt för dig. Var talar du det, och med vem?

Källor och faktagranskning

- Institutet för språk och folkminnen (Isuf) – Nationella minoritetsspråk: <https://www.isuf.se/nationella-minoritetssprak>
- Sveriges riksdag – Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2009724-om-nationella-minoriteter-och_sfs-2009-724/
- Minoritet.se (Sametinget) – Varför har Sverige fem erkända nationella minoriteter och minoritetsspråk: <https://www.minoritet.se/varfor-har-sverige-fem-erkanda-nationella-minoriteter-och-minoritetssprak>
- Isuf – Din rätt till nationella minoritetsspråk: <https://www.isuf.se/nationella-minoritetssprak/din-ratt-till-nationella-minoritetssprak>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Sverige har fem erkända nationella minoriteter – judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar. De fem nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Att tillhöra en nationell minoritet bygger på självidentifikation och är frivilligt. Riksdagen beslutade hösten 1999 att Sverige skulle ansluta sig till Europarådets ramkonvention om skydd för nationella minoriteter; Sverige ratificerade i februari 2000 och åtagandena trädde i kraft den 1 juni 2000. Rättigheterna regleras i dag i Lag (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk, som bland annat handlar om rätt till information, inflytande och att använda sitt språk hos myndigheter. Samerna har en särställning eftersom de också är erkända som urfolk och omfattas av FN:s deklaration om urfolks rättigheter. I särskilda förvaltningsområden har talare av finska, meänkieli och samiska rätt att använda språket hos myndigheter och domstolar samt rätt till förskola och äldreomsorg helt eller delvis på språket; jiddisch och romani chib är territoriellt obundna och har en lägre skyddsnivå. Gemensamt för grupperna är att de har funnits länge i Sverige och har en egen språklig, kulturell eller religiös samhörighet och en vilja att behålla sin identitet. Isuf arbetar med språkvård och revitalisering för finska, jiddisch, meänkieli och romani chib, medan Sametinget har motsvarande ansvar för de samiska språken. OSÄKERHETER/MYTER: Exakta antal talare av varje minoritetsspråk är osäkra – Sverige för ingen officiell statistik baserad på etnicitet eller modersmål, så befolkningssiffror som ibland nämns är uppskattningar och skrivs därför allmänt i texterna. Hur grupperna benämns diskuteras; termen tornedalingar används ibland tillsammans med eller jämfört med begrepp som lantalaiset eller kväner, och detta hanteras varsamt. Romani chib omfattar flera olika varieteter och antalet anges olika i olika källor, och att samiska räknas som flera språk eller varieteter (t.ex. nord-, lule- och sydsamiska) beskrivs på olika sätt; texterna uttrycker detta allmänt och försiktigt.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.